

ВІСТІ.

Де-що зъ Полтави.

(до Редактора.)

Сёго року весна здавалась бути раннєю, а на ділі вийшло що пізня. Передъ Юріємъ траві зовсімъ не видко було, а зъ половини квітня дощі стали перепадать частійшъ и частійшъ. Зазеленіло поле и лўки, мовъ заткались травою та квітами; житá и пшениці, крий Боже, які гарні! яринами жъ похвалитись не можно. На Ївана Купала тільки-що почалась у насъ косовиця. Дощі багато мішали: сонце вяснитця, косарі ударять у кòсі, а громадильники тільки-що поспіють згромадити, якъ дощъ знову пуститця и поміша роботі. Дощі и досі перепадають. Давно уже у насъ було таке літо: ажъ любо подивитись на трáви та на лані зъ пашнєю.

Окрўгъ Полтави мало козачої землі, а хоча й е у якімъ селі, то и багато вже народилося на неї. Наші Полтавські козаки більшъ хлібороби и беруть землю за скіпщину у панівъ, а траву косять зъ половини, та ще зъ того треба й покористуватись. Поневолі прийде та думка що:

Въ того доля ходить полемъ,

Колоски збірає,

А моя десь ледациця..

Але-жъ, добродію, якъ би то ви самі подивились, сёго-літа, на нашъ край, то, може бъ, що й веселе згадали. У насъ, після зне-сєння крєпацтва, здаєтця, усе помолодшало: и степъ, и лани, и лю-

де. Хоч воно нашимъ, тільки-що визволенимъ крепакамъ, и не все гараздъ... ну, та надія и воля—велике діло. Подивились би, кажу, ви, сёго щастливого літа, на косарівъ та на дівчатъ у стѣнжкахъ и барвінковихъ вінкахъ, або прислухались, якъ вітеръ повіе... почули бѣ, якъ звенить коса гонівъ за п'ять, а пісня зъ усіхъ сторони такъ степомъ и розлягається, якимъ-сь новимъ та добримъ галасомъ.. то й сказали бѣ: «збрехали ті незвані пророки, що віщували катъ зна що!» Весело подивитись—якъ зіркі засяють на блакитнімъ небі и перепели начнуть перекликатись—якъ наші косарі и громадільники, напруцювавшись за цілісінкйй день вдоволь, біля табору, повечерявши співають. Не знали ті пророки нашого працѣвитого народу, або й не хотіли знати...

Не всіли ми обізнатись зъ полемъ, панюхатись доvoli того весняного паху и надивитись на васильки, на материнку, на петрівъ батігъ, що такъ блакитними квітами увесь степъ укритъ, на червону рожу—та куди вамъ! нашихъ усіхъ квітівъ и не перелічишъ... не всіли дослухати куковання зозулі и нескінчаємої пісні жайворінка, а вже треба, завгодя, лагодитись зъ своїмъ добромъ у городъ на ярмадокъ, бо вже земляки, битимъ шляхомъ, зъ різнихъ сторони, идуть зъ хурамъ, нізкою тягнутця москалі повозками зъ вагою, скриплять татарські габіи и тарабанають, усі у пилу, якъ у диму, жидівські брики...

Паша Іллінська, у послідні роки, безъ спору взяла гору надъ усіма українськими ярмарками. Оборотъ, котрий у Ромні не підіймався вище 9 милліонівъ, теперъ сягає до 25 милліонівъ, а часомъ и більшъ, бо й не диво: Екатеринославщина, Херсонщина и Кримъ не тягнули до Ромна, а після переводу у Полтаву, стали висилати на сей ярмарокъ свої степові багатства. У Ромні вовна була на великі гроші, а тутъ відъ вовни залежить увесь ярмарокъ. Іллінська не одинъ ярмарокъ, а два, одинъ по другімъ: першъ *кінний* чи сільський, а потімъ *красний*, чи мануфактурній. Сей становитця у самімъ городі, у кам'янихъ и дощанихъ лавкахъ и шопяхъ. Про нѣго нехай хто другий напише. А що до сільскдого—то мині самому привелось на німъ що дня товктися—то я зъ вами про нѣго и побалакаю.

Підъ ярмарокъ городъ відступивъ велику ложину, поміжъ Подоломъ и Ворекломъ. Есть то плащина рівна, котра сягає десятинь трохи не на сто; е де поміститишъ и води хорошої вдоволі. Відъ візду зъ Полтави по праву-ручъ иде, самою серединою ярмарка, подовжня широка вулиця верстовъ на п'ять. По обохъ бокахъ тієї вулиці стоять, збу-

довані підъ ярмарокъ, дощані ятки й балагани зъ крамомъ низчого сорту: килимами, полѣтнами, рядовиною, панчохами и иншимъ. Тутъ буває продажа и у гуртъ, и у розницю. Рядомъ стоять шопи зъ бакалією, а по середині *зборний рядъ* (гостиниці, трахтирі, вино, пиво...). Подовжня вулиця прорізується у перпендикулярі поперешніми; кожна зъ своїмъ особнимъ товаромъ, якъ отъ: залізомъ, ремінною роботою, кожухами, лінтварями, смухами, брілями, люльками, чобітьми... усёго не перелічишъ. За зборнимъ рядомъ по ліву-ручъ—тютюнъ. Поручъ зъ нимъ вовна—найбільшъ шпанка. Сей товаръ первий на весь ярмарокъ; вінъ займає одинъ велику площину, по-надъ Ворсклою, геть ажъ до самої толоки. Вовна стоїть зложена високо рядами—підъ тін мури—розділена перелюками. Черезъ шляхъ відъ вовни—шкура, на возахъ и купами, и кримські невироблені смушки; далій вози, колѣса, скрині, бондарська робота и усякий вирѣбъ зъ дерева; ще далій вже починаються лѣвки, де, скільки око сягне, розсипались по зеленому килиму чумацькі валки и табуни. Ближай икъ Ворсклу, простяглася друга подовжня вулиця, паралельне до першо. Сей е справжня *кінна*. Тутъ стоять, безъ перерву, по обидва бокі, коні коло конѣвъязівъ, щось веретви чи не на дві. Далій, у загонахъ товчутця косяки степовихъ коней. За ними скотъ и барани, а по надъ самою річкою стоять, одні проти другихъ черезъ вулицю, московські звошки и наші чумаки, дожидаючись одправи. Зъ другого жъ боку, по близу Подола по-надъ самою течією, котра колись прозивалася Полтавкою, иде третя подовжня вулиця; тутъ почуєшъ дзвінкий галасъ нашихъ перелюпокъ и перепечакъ; тутъ готується и продається збіжа. Рядомъ зъ ними сіль, потімъ сіно на возахъ, а тамъ, поминувши цілий рядъ зъ бочками дѣгтю, попадешъ знову на кінну. По тимъ вулицямъ и перелюкамъ снує народъ піший и кінний и переливається, мовъ водянá філя.

Україна и сусідні краї вислали сюди коженъ своє добро: Москва—красний товаръ, залізо, упряжъ; Донщина—коней, вино, кавъяръ и рибу; Кримъ—вина, бакалію, шкура, смухи; Польща—коляси, нетичанки; Ніжень, Прилука и Роменъ—тютюнъ; зъ-за Десни, Дніпромъ—дѣготъ, вирѣвки, дошки; Кременчукъ—волока, пѣводи, мило; Біла Церква—машини; Черкаси й Сміла—сахаръ; Кавказъ и Чорноморье—косяки коней. Вовни шпанки найбільшъ вислала Полтавщина и Екатеринославщина, а тако-жъ Слобідська Україна, Херсонщина, Німці зъ Молошої и зъ підъ Маріо-поля (Маріуполя). Наші мі-

стѣчка: Грунь, Котельва и Водолаги вислали повозки, колѣса и инше зъ дерева; Решетилівка, Санжари и Білики—смушки; Полтава и Красний Кутъ—бондарські вироби; Опошня и Великі Будища—гончарські. Харчі, овесъ и сіно достачала Полтава и ближні села.

Найкращі коні у косякахъ були панівъ: Озеровського, Иловайського, Куликовського и баришниківъ зъ Курської губернии—іДятлова и Циганка. Жиди пригнали косяки коней найнижчого сорту. Кіньми висчого сорту, зъ панських заводівъ, Воронежської, Курської, Полтавської и Екатеринославської губерний и баришниківъ Курських и Воронежських, були биткомъ набиті великі стайні, на Подолі збудовані підъ ярмарокъ. Але—жъ заводські коні, на сѣгорочнімъ ярмарку, мали невеликий збитъ, бо для конниці мало закупали; за те коні зъ косяківъ збувались лѣгко: їхъ продавали по ціні відъ 40 до 70 карбованьцівъ; найбільшъ брали наізжі жиди, москалі—звощики, панки и для пограничної сторожі, на пруську границю—туди куплено однимъ заходомъ 900 штукъ.

Вовна не вся продана; зъ Австрії и Пруссії було закупили сего року меншъ, якъ торікъ, а більшъ закуплено у Чернігівській губернии, Білгородъ, Москву, підмосковні губернии и Польшу. Привезено жъ було дуже багато: були партії и такі, що мали відъ 2½ до 4 тисячъ пудівъ, панівъ полтавськихъ и екатеринославськихъ (Базилевського, Струкова). Продавалась: обніжки відъ 8—ми до 11—ти, а перегонъ відъ 15—ти до 17—ти карбованьцівъ. Тютюнъ продавався відъ 1-го до 2½ карбованьцівъ за пудъ, дівлячись по зборці и сорту. Найкрасчий тютюнъ бувъ серебрянський, Прилуцького повіту. Пахарськихъ машинъ, на сѣгорочний ярмарокъ, було багато привезено зъ Білої Церкви. Мастакі того діла похвалювали найбільшъ парову мукомельню, Варшавської роботи, що меле за годину 15 пудівъ на три сорта борошна, а для виниці то й 20 пудівъ. Цінилась вона до 3-хъ тисячъ карбованьцівъ. Молотилка зъ кінськимъ приводомъ, у 6 силъ, молотила по 8 кінгъ за годину; цінилась за 1500 карбованьцівъ. Були выставлені на прѣдажъ и для заказу: віялки, сіялки, соломорізки и кінські граблі Білоцерковської роботи. Жатокъ не було. Скотъ хоріший бувъ тільки зъ заводівъ князя Кочубея. Ціна на скотъ була не висока. Барані на росплѣдъ, електоральной породы, зъ добримъ руномъ, продавались тожъ поцінно. Сіно платилось відъ 1½ до 3-хъ карбованьцівъ за візъ; овесъ черезъ пізню весну бувъ тільки торіш-

ній и продававсь по 23 копійки за мірку. Чумаки платили, за попасъ, зъ пари волівъ відъ 5-ти до 10 копійкъ на-день.

Ярмарокъ почався 12-го іюля; дощі перепадали и попусвали шляхъ, а 14-го підъ самий горячий торгъ на коні, обідії пори, набігла хмара, загримотівъ грімъ и пішовъ чустрити дощъ, якъ зъ відра. Середъ народу блискавка убила въ смерть двохъ жидівъ и порозбівала багато телеграфнихъ стовпівъ. Народъ обступивъ вбитихъ; жиди джеркотіли, галасували... ажъ ось, надійшовъ чумаць, и почувши, що блискавка кого-сь убила, знявъ шапку и перехрестивсь. «Экой ты! Богъ жидовъ побилъ, а ты крестишься,» гукнувъ на нѣго який-сь москаль съ гурту. «Хиба-жъ жиди й не люде? Богъ надъ усіма!» одізвався чумаць. Жиди, якъ почули, кинулись до чумака, обнимають, за руки беруть. »Правда, братіку, правда... Ось цоловікъ! сей правдиве у Бога вірує.» 20-го іюля стали розтізжатись хури зъ товаромъ. Чумаки брали підъ хуру до Австрійської гряниці по 90 копійкъ зъ пуда, у Чернигівську губернію по 30 коп., у Маріуполь по 40 к., у Харківъ по 20 к., у Кримъ на Бериславъ по 30 к. 30-го іюля на ярмарковому плацу вже було пусто; ярмарокъ стоявъ троха не три тижни.

Теперъ, якъ слову, добавлю де які подумки, котрі навіявъ на мене сѣгорочній ярмарокъ. Коли нашу Іллінську дробити по націямъ, то можно вивести такий рішинець: на сільскімъ, чи кіннімъ, ярмарку найбільша груда товару йде зъ рукъ нашихъ земляківъ, чи то панівъ, чи простихъ; тутъ наші беруть гору и лічбою и капиталомъ. Москалі у своїхъ рукахъ держуть тільки торгъ невисокимъ краснимъ товаромъ и то на половину зъ нашими. Залізо жъ и ремінна робота уся въ московськихъ рукахъ. Торгъ бакалією у рукахъ у орменъ, караїмівъ и греківъ та вони більшъ торгують не тутъ у самімъ городі, на особнімъ плацѣ. У татаръ тільки торгъ шкурами й смухами, а що до жидівъ, то сей народъ, по правді сказати, нічого не вироблює самъ, а тільки перекупає и перепродує чуже—найбільшъ вовну, коні, смухи и пір'я. Біднійші торгують, не маючи ніякого капиталу и якось-то перебиваються. На сімъ ярмарку жиди й москалі мало у чімъ конкурируютъ поміжъ себе. Інакъ воно стоїть на ярмарку краснимъ чи то мануфактурнімъ, котрий починаетця у самімъ городі черезъ десять днівъ згодя, на самого Іллю. Тутъ уже нашимъ землякамъ нема про-світу; нашъ панъ тільки купуватель на роздробъ, а простий—за поти-кача. Московські купці, що торгують висчимъ краснимъ товаромъ, мають тутъ, у жидахъ Бердичівськихъ и Полськихъ, жвавихъ и сильнихъ

капиталомъ конкурентівъ. Мабуть жахаютьця московські кушці и фабриканти, що жиди одбіють у нихъ торги по Україні, коли такъ добиваютьця, щобъ постягувати усі наші ярмарки у Харьківъ, де вони позакуповували усі ярмаркові будови, та й жиди тамъ великої сили не мають, бо жити їмъ у тімъ місті не вільно. Гомонять москалі-себѣ то на більшу користь усѣму краєві, а навспражки для того, щобъ загарбати у свої руки усі торги зъ початку на сімъ боці Дніпра, а потімъ посунутись и за Дніпръ, тай тамъ поборюкатись зъ жидами. Гарний та далекий нюхъ у того купецтва! Знаємо ми дуже добре ту ю московську монополію, що бувало привезе український панъ у Харьківъ вовну, а московський купчина дає ціну яку самъ схоче, та, заклавши назадъ руки а шапку зігнувши на б́акірѣ, усміхаючись и каже: «Ужъ, батюшка, напрасно-сь изволите безпокоиться, знаємъ-ста, что барышнѣ платицо надо, а барышнѣ на башмачки,» та й вередує д́оти, ажъ поки панъ не покл́онитця и на ёго волю здастьця. Якъ дивитись очима московськихъ фабрикантівъ, то воно може й добре було б́ь на світі, якъ би тільки самі фабрики процвітали та добрі з́иски давали, а багатирі-монополисти, ще більшъ, кишені набивали; а якъ же под́ививши очима тут́ешнёго хлібороба, поглянешъ на нашъ плодючий край та поміркуешъ об́ь тімъ, щ́о найкористн́іше для нашого батьківського промыслу—хліборобства, то й скажешъ спасибі тимъ жидамъ та чужоземськимъ закушникамъ, що своєю конкуренцією, на усюди-роскинутихъ по краю ярмаркахъ, ціну на наші пахарські продукти під́ймають, а красний товаръ, и красчий и дешевший до насъ привозють. Якъ прислухаешся до того галасу купецького, то з́аразъ з́розуміешъ, що се ті самі наші доброді́ї, що не дуже давно такъ галасували за тарифъ: «не треба, казали, з́бавляти пошлинъ, бо якъ у московськихъ фабрикантівъ на копійчину буде меншъ барышівъ, то усімъ вамъ прійдетця в́мірати, хочъ у васъ токі й набиті стогами.» Не диво, що наша плодюча країна б́ідна на гроші, бо такъ усе добре, спасибі за ласку, доброді́ї умудрували, щобъ капитали постягати туди десь за Оку. «Продавайте, кажуть, вашу пше-ницю у Одесъ або Бердянськъ та привозьте ті грошики, що візьмете, до насъ—ми вамъ ситцівъ за те надамо, такихъ що, може, черезъ тиждень й на ганчіркі з́годятця; а у б́усурменівъ не купуйте, бо й законъ не позволя, та й дежъ той патріотизмъ буде? Продавати їмъ своє добро, а гроші намъ, за хамло, віддати—то инше діло—таке, якъ сл́ідъ доброму патріотові робити; бо то наше діло, за-

сівши у Харькові, далій відь чужої конкуренції, грошима орудувати та зь вашої праці розживатися, а ваше... у землі копатися, а гроші вамъ, хахламъ, на віщо здалися?.. »Эге жъ, правда! отъ хочъ бий до заліза; нашому хліборобові треба ёго, куди не киньсь; наші степі тільки дожидають заліза доброго и дешевого, щобъ прокинутись та за діго новимъ ладомъ узятись. Э! такъ, бачите; уральскі заводчикі—отті бідні, що Европа на нихъ дивуетця—треба їхъ пожалить—старцями стануть, якъ західне залізо у нашъ край (для користи нашого, багатири бъ то, хлібороба) пустять. Наша Україна найбільшъ, здається, витерпіла відь того тарифу, а її ще й лають, що, бачъ би то, до праці не здатна. Оце тежъ саме и зь нашими ярмарками; здається и сліпий побаче, що легше купцеві переїзжати зь своїмъ легкимъ крaмомъ зь ярмарку на ярмарокъ, а ніжъ намъ, зь нашими важкими пахарськими продуктами, до одного пункту, з'їздитися та одинъ другому ціну збавляти, а чуже у дорожнєту підіймати. Тай зь самої натури того діла бачитця, що край, де пахарсьтво покриває усякий другий роздобутокъ, повиненъ роскинути свої ярмарки по усімъ закуткамъ, а не стягувати у одинъ пунктъ. Отъ хочъ би на прикладъ: Владимирська губернія має усього 8 ярмарківъ, а у Полтавській їхъ безъ малого 300. Ще кажуть:—коли по шляхахъ покладуть залізні колії, то ярмаркі самі зведутця ні нащо. Але жъ ми бачимо, що у тихъ краяхъ, де пахарсьтво бере гору надъ фабриками, а земля поділена на невелички маєтності (якъ и у насъ), тамъ ярмаркі держатця и тоді, якъ вже залізні колії покривають цілий край, а тільки де-які великі підупали. Та хочъ би й такъ, то на що жъ завгодя псувати те, що повстало зь самого життя народнєго и поки до чого—має ще свою силу? Сама наука навчає, що у те діло мішатись не треба, бо силоміць можно тільки зтурбувати ціле краєве господарство, а покорістуютця тільки де-які капиталисти. Для нашого краю булобъ найкористийшъ, щобъ наші ярмаркі зоставались такъ, якъ були, безъ жаднихъ добавокъ и перéставокъ, а вже самъ часъ и місце покажуть, де торгъ вімре, а де зацвіте, бо того не вгадаешъ; знаємо ми добре такі ярмаркі, де тільки на папері торгують, а є й такі, що й не щитають ярмарками, а товару й народу повнісінько. Такъ чи тежъ насъ хліборобівъ послухають? Змагають московські багаті за центральний пунктъ для свого товару; годі, кажуть, швєдяти зь ярмарка на ярмарокъ—велика трата, такъ треба десь вище клопотатися, щобъ силою їхъ до одного міста позтягувати. А чи намъ

відъ того легше чи важче—проте хто дбатиме?... А бодай васъ, панове купецтво, які жъ то ви патриоти для своєї кишені! Се вже, бачите, такé кóло: що зъ централизаціі, куди не верни, а вийде монополия; а зъ монополіі, централизація. Воно такъ усеюди діялось.

В. Куликъ.

Полтава. Р. 1861, 4 авг.

Р. С. Я вже мавъ одсилати до васъ сей листъ, ажъ ось на-
бігли дві повéнькі звістки: перша та, що звóлено будувати у Полтаві
великі кам'яні лавки підъ ярмарокъ, а друга — сарана. Сёго дива
тутéшні старі люде не пам'ятають. Добре тому, хто убрався зъ хлі-
бомъ завгодя. У давні роки сарана зупинялась на степахъ, и до Пол-
тавщини ніколи не долітала; сёго жъ року дотягла, кажуть, ажъ до
Чернігівщини.

В. К.

ОТЪ МАРТА ДО ПЕТРОПАВЛОВСКОЙ ЯРМАРКИ.

Вы слышали жалобы на ужаснѣйшіе снѣга прошлой зимы, на это
безпримѣрное бездорожье въ нашей Украинѣ и знаете, что многимъ
отраслямъ украинской производительности и торговли былъ нанесенъ
чувствительный вредъ. Такъ, напримѣръ, для сахарныхъ заводовъ не
было возможности заготовить дровъ. Снѣга были до-того глубоки,
что въ лѣсахъ нельзя было рубить, самая же перевозка еще труднѣе
потому, что и на большихъ транспортныхъ битыхъ дорогахъ тянулася
узкая, едва отвердѣвшая полоса, съ неисчислимымъ множествомъ
ухабовъ, ѣзда совершалась гуськомъ и при встрѣчахъ одинъ всегда
тонулъ въ глубокомъ рыхломъ снѣгу: что же можно было сдѣлать
съ нашимъ рабочимъ скотомъ, при вывозкѣ изъ луговыхъ или лѣсныхъ
мѣстъ?

Крещенскую ярмарку и контракты, какъ вамъ извѣстно, торго-
вали хорошо, но сахарники были очень наказаны: вмѣсто настоящей
пропорціи сахара, у нѣкоторыхъ едва была получена третья часть.
Снѣга на югѣ были глубже, чѣмъ на сѣверѣ — извозчики ѣздили по
тридцати и болѣе дней тамъ, гдѣ обыкновенная ѣзда 10, 12 дней.
Вслѣдствіе недоставки на Крещенскую изъ заводовъ сахара, у мно-
гихъ были незначительные сборы денегъ, а въ виду вслѣдъ затѣмъ

наступающихъ контрактовъ, гдѣ совершаются рафинерами главные покупки песку, это имѣло нѣкоторое вліяніе на дѣла рафинадныхъ заводчиковъ.

Съ первыхъ чиселъ марта наступила весна, ознаменовавшая себя снесеніемъ во многихъ мѣстахъ мостовъ, но къ апрѣлю путь отвердѣлъ и появились извозчики на колесахъ. — Всякій съ жаромъ бросался дополнить несдѣланныя отправки, и цѣны на извозъ были не ниже зимнихъ. — Въ нашихъ мѣстахъ, особенно поддерживалъ цѣну на провозы Бѣлгородъ, по случаю большой отправки до Москвы сала. Несмотря, однакожъ, на дороговизну весеннія отправки обошлись выгодою; товаръ пришелъ своевременно, межъ тѣмъ, какъ слышно, много товару, отправленнаго по зимнему пути изъ Кіевской губерніи, получено въ Москву чрезъ два и три мѣсяца.

Теперь о прошлой зимѣ, межъ украинскими торговцами, нѣтъ и помину, всякій смотритъ впередъ и старается разгадать «будущее», но это будущее, несмотря на опытность многихъ, закрыто отъ насъ непроницаемой завѣсой.

Первая наша весенняя ярмарка Елисаветградская—Егорьевская. Благодаря Бога, въ этомъ году, эта ярмарка вышла хороша. Многие покупатели—Евреи появились ранѣ настоящаго начала, т. е. 23-го числа, и хорошо покупали недорогіе бумажные, пестрядные и холщевые товары. Хорошіе покупатели были большею частію изъ тѣхъ мѣстъ, откуда прежде не бывали, какъ-то: Кишинева, Бердичева и Каменецъ—Подольска. Нѣкоторые полагали, что причиною хорошей торговли на этой ярмаркѣ отдаленность времени отъ зимнихъ ярмарокъ — Воскресенской и другихъ; положительно можно сказать — не это причина. Какъ увидите ниже, несмотря на возрастающую цѣну бумажныхъ товаровъ отъ дороговизны хлопка, этими товарами торгуютъ хорошо на всѣхъ ярмаркахъ, и потому, навѣрное, это можно отнести къ перемѣнѣ положенія крестьянъ, какъ все равно никто не похвалится торговлей шелковымъ товаромъ и т. п.

Егорьевская ярмарка, за немногими исключеніями, чисто мануфактурная. Цѣнность товара привозимаго я опредѣлить вамъ не могу, но мануфактурныхъ товаровъ было количествомъ до $2\frac{1}{2}$ т. лошадей. — Эта ярмарка удалена отъ семи украинскихъ ярмарокъ, отъ-чего, въ нѣкоторые года, она страшно наказываетъ торговцевъ. Наша яр-

морочная система такова: если товаръ остался въ Маслянской, то будетъ лежать до Вознесенской, если остался въ Вознесенской, отправится въ Ильинскую, оттуда въ Харьковъ или Кролевецъ. Все это разстоянія такія, что провозъ не составляетъ значительнаго расчета; но совсѣмъ другое если товаръ остался въ Егорьевской. До Елисаветграда провозъ всегда стоитъ особенно—дорого, по случаю весенняго времени и затруднительной переправы въ Кременчугъ. Въ этомъ году провозъ изъ Москвы былъ отъ $1\frac{1}{2}$ до 2-хъ рубл. съ пуда, да кромѣ того, въ Кременчугъ за переправу черезъ Днѣпръ на разстояніи 2-хъ верстъ платили 3 рубл. съ лошади, 6 рублей съ пары и 9 рубл. съ тройки!. Слѣдовательно, если къ этому провозу прибавить провозъ до Полтавы (куда обыкновенно отправляютъ остатки отъ Егорьевской), то это ужъ будетъ крайне большой расходъ на недорогіе мануфактурные товары.

Интересуетъ многихъ эта ярмарка продажею за деньги, не на кредитъ; но и при хорошей торговлѣ, какая была въ этомъ году, ярмарка приноситъ убытки. На многіе бумажные товары расходъ среднимъ числомъ составляетъ 15%, тогда—какъ на другихъ ярмаркахъ не болѣе 5 и 7%. Помѣщенія для ярмарки хороши: лавки каменные, цѣны за нихъ умѣренныя; дѣйствія комитета ярмарочнаго заслуживаютъ благодарности.

Вслѣдъ за Егорьевскою ярмаркою, слѣдуетъ Вознесенская. — Бумажными недорогими мануфактурными товарами, несмотря на прибавку въ цѣнѣ 3% и даже 5%, торговали также хорошо; были хорошіе покупатели для Ермолинца (Каменецъ—подольск. губерн.). Тонкими бумажными, шерстяными и шелковыми товарами торговали обыкновенно. — Я не былъ на этой ярмаркѣ, и потому, къ сожалѣнію, не могу сообщить вамъ, подобно Маслянской ярмаркѣ, статистическихъ данныхъ, относительно украинскихъ товаровъ, — могу только сказать вамъ, что гг. сахарникамъ съ Вознесенской пришлось выдерживать постепенное пониженіе цѣны на свой товаръ. Попричинѣ того, что Москва и Петербургъ мало требовали песку и отъ несвоевременной продажи его въ Кременскую и др. ярмарки, накопились излишніе запасы на заводахъ и въ складахъ, и потому, несмотря на незначительность Вознесенской ярмарки, сахаръ понизился на нѣкоторые сорта 25 коп., а на другіе и 50 коп. на пудъ. — Воску оказалось до 4-хъ т. пудъ, но покупателей было мало и цѣна упала до 20 рублей. — О табакѣ свѣдѣній не имѣю.

Троицкая ярмарка (въ Харьковѣ) имѣетъ для нашего края большое значеніе. Характеристическая черта ярмарокъ, описанныхъ мною выше, состоитъ въ томъ, что къ намъ привозятъ мануфактурные товары, продаютъ, и везутъ отъ насъ деньги. Эта же ярмарка наоборотъ: — она какъ бы возвращаетъ назадъ увезенныя деньги своимъ солиднымъ товаромъ — шерстью; но, къ сожалѣнію, мы не такъ счастливы, какъ великорусскіе, мануфактуристы — Шерсть въ этомъ году значительно понизилась въ цѣнѣ и нашъ край противъ прошлаго года теряетъ въ этомъ товарѣ болѣе милліона рублей серебромъ!

Количество шерсти на ярмаркѣ было до 250 т. пуд.

Грязной помѣщичьей до 130 т. пуд.

Перегона « « « 100 т. пуд.

Нѣмецкихъ колоній и др. 20 т. пуд.

Грязная шерсть продавалась отъ 8 до 8 р. 75 к., нѣкоторыя лучшія партіи проданы отъ 9 до 9 р. 40 к. *Перегонъ* нѣмецкій и купеческій проданы отъ 12 до 13½ рублей; перегонъ помѣщичій — отъ 13½ до 15½ рублей; нѣсколько партій лучшаго сорта проданы отъ 16 до 18 рублей. *Обножки* изъ хорошихъ партій перегона проданы отъ 9 до 12 рублей.

Покупатели были изъ Австріи, Пруссіи, Москвы, Черниговской губерніи, Харьковскіе, Бѣлгородскіе и Изюмскіе мочечники.

40 т. пуд. осталось непроданнымъ.

Различная торговля въ городѣ шла тихо и многіе магазины очень жаловались.

О. Нез — йй.

УКРАИНЦЫ ВЪ САРАТОВСКОЙ ГУБЕРНІИ.

(Изъ Саратова.)

Прошло сто лѣтъ, какъ нашъ край наводнился различными колонистами, какъ-то: украинскими, татарскими, нѣмецкими, гернгутерами и, наконецъ, переселенцами изъ губерній Тамбовской, Пензенской, Калужской и Костромской.

Колонисты-украинцы превосходятъ другихъ численностію; жизнь ихъ, по сравненію съ другими, также болѣе имѣетъ значенія для нашего края.

Волга для украинца сдѣлалась извѣстной еще во времена бунта Стеньки Разина, у котораго много было охотниковъ изъ Украины поспировать на чужой счетъ. Они видѣли широкія степи саратовскія, привольныя землей и водой, и по ихъ слѣдамъ, земляки стали ходить на далекую Волгу, для заработковъ на судахъ или рыбныхъ ватагахъ. Дальній путь заставлялъ многихъ оставаться здѣсь у хозяина и на зиму. Мало-по-малу они сроднялись съ чужой вольной стороною и многіе изъ нихъ вовсе не торопились домой, гдѣ вольная воля была только богачамъ да чиновникамъ, замѣнившимъ польско-панскую администрацію въ Украинѣ. Облюбовавъ себѣ на Волгѣ уютное мѣстечко, захожіе селились, обзаводились семействами и забывали о своемъ родѣ-племеніи въ Украинѣ. Возвращавшіеся домой бурлаки рассказывали про привольное житье-бытье волжское, конечно съ безчисленными прибавленіями, и увлекали въ наши степи новыхъ переселенцевъ. Такъ было до временъ Екатерины II, которая, именнымъ указомъ 1763 года, повелѣла назначить огромное пространство свободныхъ земель на саратовскихъ степяхъ, для желающихъ тамъ поселиться. Украинцы, одни уже знакомые съ вольной приволжской жизнью, другіе наслушавшись рассказовъ о нашемъ краѣ, охотно бросали свои родныя села и переселялись къ намъ. Они селились гдѣ кому было любо. Первыми *хатами* большею-частью были *землянки*; но эти землянки устраивались на самыхъ живописныхъ мѣстахъ. Стоить только посмотрѣть на слободы Покровскую, Никольскую, Дубовскую и Рыбинскую, чтобъ отдать честь украинскому вкусу и уму. Двѣ первыя особенно отличаются не только прекраснымъ мѣстоположеніемъ, но и выгоднымъ положеніемъ для торговли. Слобода Покровская (украинскія слободы никогда не называются *селами*) стоитъ на лѣвомъ берегу Волги, на небольшомъ возвышеніи. Во время большого разлива Волги, она стоитъ какъ бы на островѣ. Здѣсь и въ слободѣ Никольской первоначально построены были, въ 1797 году, по повелѣнію Екатерины II, запасные соляные магазины, куда они обязаны были возить соль съ Элтонскаго озера. Въ этихъ двухъ пунктахъ сгруппировалось почти все первое поселеніе, такъ-что въ послѣдствіи колонистамъ нужно было выселиться изъ этихъ слободъ, — что дало начало многимъ другимъ малымъ слободамъ и хуторамъ. Слободы Покровская и Николаевская называются, по своему богатству, городками. Въ той и другой — по три каменныхъ церкви, что рѣдко можно встрѣтить въ нашихъ уѣздныхъ городахъ. По своей величинѣ и богатству,

эти церкви могутъ стать наравнѣ съ городскими—уѣздными. Что касается другихъ слободъ и хуторовъ украинскихъ, то объ нихъ можно сказать только то, что они все живутъ лучше великорусскихъ селъ, т. е. и богаче и чище. Обогащаютъ ихъ поля и степи. Лѣтомъ украинцы работаютъ въ полѣ, а зимою возятъ сѣно для своего скота и для продажи. Лишь только въѣдешь въ украинскую слободу, ее сейчасъ можно отличить отъ великорусской: украинскія хаты всегда обмазаны бѣлою глиною, съ чистыми окнами и окрашенными ставнями. Дворъ у украинца очень рѣдко можно встрѣтить съ плотными тесовыми заборами или сараями, и съ крѣпкими воротами, особенно въ тѣхъ селахъ гдѣ украинцы живутъ одни. Жизнь открытая вытекаетъ у нихъ изъ ихъ нравовъ. Воръ—украинецъ — явленіе очень рѣдкое. Кони и волы никогда у нихъ не запираются замкомъ. Войдете въ хату—передъ вами печь безукоризненно—бѣлая, порядокъ въ домашней посудѣ и опрятность во всемъ домѣ. При этой внѣшней чистотѣ, нельзя не обратить вниманія на ихъ нравственную чистоту. Чтобы узнать украинца съ этой стороны, нужно только побывать на ихъ *вечернїцяхъ*, куда у нихъ собираются *дівчата* и *парубки* въ осенніе и зимніе вечера. Здѣсь парубокъ и дівчина, единственно по свободному выбору влюбляются другъ въ друга и остаются вѣрными до гроба. Здѣсь нѣтъ корыстныхъ расчетовъ, а одна любовь чистыхъ и неспорченныхъ сердець. Оттого—то у украинцевъ царствуетъ любовь и въ семействѣ. Украинецъ очень рѣдко оставляетъ свой домъ, а если оставляетъ, то ужъ вмѣстѣ съ своей *жінкою*. Да и соблазнить украинку тоже почти невозможно.

Въ дѣлѣ религіи, украинецъ понимаетъ вещи просто и ясно. Сектантовъ и раскольниковъ нѣтъ между украинцами нашего края. Все зажиточные украинцы отдають своихъ дѣтей къ дячку, для обученія грамотѣ, чтобы имѣть удовольствіе слышать ихъ пѣніе на клиросѣ и чтеніе во время богослуженія. Прихожанинъ—украинецъ удѣляетъ отъ своего имѣнія для церкви очень охотно, не такъ, какъ дѣлають крестьяне селъ великорусскихъ, особенно приволжскихъ, гдѣ попъ долженъ выпрашивать, домогаться того, что ему слѣдуетъ, и при этомъ слышать укоры. Въ церковь наши украинцы ходятъ почти все; одѣваются для этого всегда чистенько; стоятъ съ благоговѣніемъ. Украинецъ любознателенъ и понятливъ. Только бѣда въ томъ, что ему приходится читать книги на чужомъ языкѣ, и съ трудомъ усвоивать смыслъ ихъ, особенно подъ руковод-

ствомъ безграмотныхъ грамотѣвъ. Украинецъ съ особенною охотою читаетъ книги на своемъ языкѣ, и еслибы на это обратили вниманіе, то дѣло образованія пошло бы гораздо успѣшнѣе. Украинецъ добръ, даже черезчуръ добръ, когда онъ имѣетъ дѣло съ своими сосѣдами въ торговыхъ и семейныхъ отношеніяхъ. Естественнo, ихъ простота не иначе должна считаться, какъ глупостію, въ глазахъ такихъ сосѣдей, которые стоятъ на томъ, чтобы что продать, то и надуть, — а не обмануть, такъ и не продать. Торговать украинецъ нашъ мало способенъ, потому что онъ обезпеченъ во всѣхъ своихъ домашнихъ потребностяхъ; а если онъ продаетъ, то единственно то, что у него лишнее, какъ напримѣръ: лѣтомъ — траву, а зимою — сѣно, хлѣбъ и проч. Украинское купечество, сосредоточенное въ Покровскомъ городкѣ, большею частию занимается закуикою зернового хлѣба.

Украинскія пѣсни поются иногда и нашими великороссіянами. Лучшими пѣвцами у саратовскихъ великороссіанъ считаются тѣ, которые, кромѣ своихъ пѣсенъ, знаютъ много и украинскихъ. Когда украинскіе купцы закупаютъ хлѣбъ въ великорусскихъ селахъ, то великоруссы имѣютъ дѣло съ ними всегда охотнѣе, чѣмъ съ своими, потому что украинецъ не обманетъ и не обвѣситъ.

Въ заключеніе, сообщу свѣдѣніе объ одномъ украинцѣ — самоучкѣ-механикѣ.

Никита Зуенко, уроженецъ Покровской слободы, всю свою жизнь ломалъ свою, непросвѣщенную наукой, голову надъ нѣсколькими машинами, и между прочимъ надъ такою, которая бы возила тяжести по водѣ безъ паровъ. Саратовцы видѣли эту машину, только вполувину сдѣланною. Одинъ купецъ брался отлить эту машину, но, кажется, смерть его уничтожила и послѣднія надежды бѣдняка-украинца. Онъ теперь живетъ въ Астрахани, и надѣется, съ помощію какого-нибудь богача, докончить свое давно-здуманное дѣло.

Великороссіянинъ 0 — овъ.

О МАЛОРОССИЯНАХЪ ВЪ ОРЕНБУРГСКОЙ ГУБЕРНІИ.

Оставляя Малороссію, быть-можетъ надолго, я думалъ, что, во все время моего пребыванія въ Сибири, я не увижу родного человѣка, не услышу родного слова. Каково же было мое удивленіе, когда, черезъ нѣсколько дней по пріѣздѣ моемъ въ Пермь, гуляя, или, вѣрнѣе, блуждая по берегамъ рѣки Камы, услышалъ я родные звуки! Я сначала самъ себя не повѣрилъ и подумалъ, что слышу мѣстный говоръ крестьянъ Пермской губерніи ⁽¹⁾, но прислушавшись, разубѣдился, и подошедши поближе къ кучкѣ людей, состоявшей изъ пяти человѣкъ, увидѣлъ тутъ козаковъ, изъ которыхъ два говорили по-малороссійски. Чтобы удостовѣриться, что они точно говорятъ по-малороссійски, я спросилъ у одного изъ нихъ: какъ называется эта рѣка? »Яка? де? оце, кажуть, Кама. Та ми сами не тутешні«. — »А відкіля жъ ви?« началъ я по-малороссійски. — »Такъ и ти, мабуть, не тутешній, ти землякъ нашъ!« Распросивши, я узналъ, что они въ 1847 году вышли изъ Саратовской губерніи и поселились въ Петропавловскомъ уѣздѣ Тобольской губерніи; нынѣ служатъ въ пограничномъ Тобольскомъ козацьемъ войскѣ, защищающемъ границу отъ набѣговъ Ташкенцевъ и Коканцевъ. Земляковъ нашихъ въ этомъ войскѣ около трехъ тысячъ. Потомъ я узналъ отъ нихъ, что они встрѣтились въ Перми, съ земляками же козаками Оренбургскаго войска и были очень рады этой встрѣчѣ. Выпроводивши ихъ въ Кіевъ, куда они шли на богомолье, мнѣ хотѣлось повидаться съ Оренбургскими козаками-земляками. Черезъ нѣсколько уже мѣсяцевъ, я познакомился съ тремя изъ нихъ. Всѣ три отличались стройностью, проворствомъ, расторопностью и энергіей, и всѣ три отлично говорили

(1) Въ мѣстномъ говорѣ Пермской губерніи ъ выговаривается, какъ и у малороссіянъ за и, г за б, а не за г, о безъ ударенія за о, а не за а, и пр.; словъ также много сходныхъ съ малороссійскими, наприм. слобода, нехай и проч.; даже головная стрижка такая же, какъ у нашихъ земляковъ. Все это объясняется тѣмъ, что здѣшнія мѣста заселены выходцами изъ Новгородской земли, а Новгородцы, по мнѣнію профессора Н. Ив. Костомарова, часть южно-русскаго племени, оторванная силою неизвѣстныхъ намъ теперь обстоятельствъ и удалившаяся на сѣверъ. *Основа*, кн. 1 и 3, статьи: «о федеративномъ началѣ» и «Два русскія народности».

по-велико-руськи и по-малоросійськи, такъ что, въ теченіе чотырехъ мѣсяцевъ, я имѣлъ хорошую практику малоросійскаго языка. Меня очень удивляло то, во-1-хъ, какъ они, живя постоянно между чуждымъ имъ населеніемъ, не забыли роднаго языка; во-2-хъ, какъ они не изуродовали его, что весьма часто случается у насъ, въ Украинѣ, съ тѣми земляками, которые поживуть съ великороссами или съ панами. Я хотѣлъ-было, по ихъ разсказамъ, составить полное описаніе быта нашихъ земляковъ Оренбургскихъ козаковъ, но, за вѣздомъ изъ Перми, не успѣлъ. У меня, впрочемъ, сохранились отрывки ихъ разсказовъ, которые сообщая:

«Оренбургскіе козаки живутъ у Троицкому уѣздѣ Оренбургской губерніи; наши земляки (козаки) живутъ не вмістѣ зъ русскими, а особо. У Ключевскій станиціи наши живутъ у двохъ селахъ, тільки не знаю, якъ звуть; у Чисменскій ст., у селахъ Новому-Чорному, Богородиньскому и у Лицяхъ; у Николаевскій стан. у Кулибчиньскому селі, у Шерпенованскій ст. одно село, у Магнитній кріпос-ті; 7-го полку на річці Судуку є одно село; 6-го полку село № 7-й, 5-го полку село Березовське; у степу на лінії на р. Тургай, на Иргизи (городокъ є Иргизъ); у городкахъ Ахмечети, Старо-Орському и Ново-Орському; у селі Кумаць подь Орськимъ; коло Оренбурга по селамъ: Каминьському, Ниженьському и Краснохолі 4-го полку (село велике, сотъ віснѣ душъ; зъ єго повиходили у самий степъ, у городокъ Карабутакъ и инші); 1-го жъ полку, по селахъ: Бурганці, Статинцевій, Озірній, Микольціяхъ, Підгорнощеньскому. У самому Оренбурзі живутъ козаки и міщане-земляки, а селяне живуть відъ Оренбурга къ Самарі. У Челябиньському уѣзді у одному селі живуть селяне.

Козаки наши спершу повиходили селянами зъ губерній: Харьковської, Самарської, Саратовської, Воронежської, Курскої и зъ иншихъ. Виселялись, бо тутъ славно, просторно було жити; лінія була, мало людей було. Такъ вони жили селянами до 1842 року. У козаки повернули, щобъ вони образовані були, щобъ оружје було и все чисто. Которі сами хотіли, бо гля дітей, щобъ у салдати не видавать и щобъ земля була; якъ у крестьянахъ жили, то землю миряли четвертями, а теперъ — скільки твоя душа бажа, стільки й ори. —

Запорожці жили спершу у Краснохолі, ми по однімъ боці річки

Чорної, а вони по другімъ. Скільки ми жили у Краснохолі, такъ їхъ усе було дражнить:

Білогірці дурні вівці —
Не моляця Богу;
Запрягають и родичівъ —
Ідуть у дорогу.

Вони у церкву ходять и хрестятця, тільки мова якась така, що й ми не розберемъ. Зъ нихъ ще глузують такъ: ишовъ, кажуть, запорожець, зустрівся зъ руськимъ, та й каже: «чи не знаходивъ ти, що я загубивъ, *тірбочки* (торбочки), симъ вилупеньцівъ (яйця), и три перепічки (пишка), висвищакою (батигъ) завязана?» Руській каже: я найшовъ торбочку зъ яйцями, та пишками, батономъ завязана. «Ні, це не моя.» Відъ своєї торби одперся! Піжаківъ (по їхньому *дики кабанці*) іли. Жінки ходять, якъ и наші, у очіпкахъ, дергахъ, або зашаскахъ, а дівчата у білихъ свиткахъ (куцина). Звичаї: вечерниці, різдвянські сватки, паски святять, и всі звичаї, якъ и у насъ.

Теперь ми обжились у козакахъ, такъ лучче и привільній. Лісівъ багато: сосновихъ, березовихъ, дубовихъ, то-що; до якого села ближче, то до того й ліси. У Ореській стан. и у другихъ—гори, а у Краснохолі—степъ азійська, рівна, и у Чисменській стан. степъ, озера по лінії и у Чисменській стан. Зъ солонихъ озеръ сіль беремо даромъ, не одъ казни; тільки сіль тоді бува, якъ засуха. Річки у насъ: Ураль, Уй, Уильця, Иргизъ, Чорниця, Буранка, Туззакъ, Сундукъ и Орь; річки не великі, очеретомъ поросли; риба: лини, сазани, щука, окунь; у озерахъ одинъ карась. У Троїцькому уїзді є й болота. За нами починаютьця степи, днівъ десять безъ корму, тільки полинець росте, пісокъ. На Тургаї и Иргизи дикі коні, дикі свині, сайгаки, тигри, а за Тургаємъ полози. Полозъ такий ясний, наче луска риба, наче сребрений; де вінъ пролізе, тамъ и трава не росте, вінъ якъ махне хвостомъ, такъ и зобье, потімъ кровъ ссе.

По степу и у Троїцькому уїзді є могили, наче копані, середина западе, наче тамъ що провалитця, кажуть, що розбойники тутъ стояли и накопували: Мамай и Пугачъ; и клади є, тільки взять їхъ не можна, бо давно положені; которі добували, такъ ні — не йдуть уже. На нашому степу виведена—називаетця киркою, на церкву по-

хожа, и гробки кругомъ, верху нема. Ни хто не зна, відъ кого вона осталась.....

Хлібъ роблять зъ цілого и живуть. Пахатної, окреме сінокосу и лісу, 30 десятинъ на душу; тільки родитця, заразъ и нарізують землю. Починають сіяти після паски, на 4-мъ тижні. и до паски тижнівъ за два, якъ весна тепла, и сіють до Тройці. Сіють года три зряду пшеницю, а потімъ якъ помякша, овесъ, або жито. Пшениця у насъ: кубанка, або турка, черноколоска, гирка и черногузка; ячмінь: зъ остюками и голий, просо кійкувате. Горохъ сіють по пілині, просо, и лёнь; коноплі по мякому, після лёну. Пшеницю и жита жнуть, а овесъ та ячмінь жнуть и косять. Кісь—*горбуш* нема ⁽²⁾. Жнуть після Петра, й місяць жнуть и неділь три жнуть. Хлібъ кладуть на степу, у токахъ, а до дому не возять, а уже возять чисте зерно. Молотять ціпами, биками и кіньми. Пшенишний хлібъ щодня ідять, житне борошно Орда бере, у городі продають, ячмінь у рудники на крупи беруть, вівсяною соломою кормлять биківъ, а житна, пшенишна, то-що, лежить, поки зогніє, бо сіна багато. Лёнь и коноплі продають, а собі сім'я на масло йде, масло бьють.

Повинности: 25 асс. земської повинности зъ душі, штрафова домівъ, якій домъ скільки стое, 3 р., 10 р., 15 р. то-що. За казенні кобили 15 к. ср. зъ душі. Служба 25 літь, 3 годи на службі, а годівъ 5 отдыхаемо. Коні и зброя—все своє. Якій бидний козакъ—иде у робітники.

Скотину пасуть Киргізи и Камличини, за корову 10 к. у літо, за пару биківъ тожъ 10 к., за вівцю зъ ягнямъ 27 к., за коней 30 к. с., за телять 6.

Оруть усю Петрівку на пшеницю, а весною на овесъ та жито. Оруть плугомъ та волами, у кого нема спрагаютьця. Якъ починають оратъ, Богу молятьця и землю цілують. На сорокъ святихъ, печуть хрестики изъ кіста и жайвороночки: хрестики кладуть у ту пшеницю, що весною сіють, а коли положить на ниві—и починає

(2) Косами *горбушами* въ Пермской губерніи называются косы съ выгнутымъ болѣе обыкновеннаго желѣзомъ и съ короткой рукояткой; онѣ поэтому очень неудобны. Косецъ долженъ находится непрерывно въ согнутомъ положеніи и трава скашивается только по верхамъ; наши косы въ Пермск. губ. называются *литовками*; ихъ здѣсь не много.

орати, зъоравши—збієть; а жайвороночки на сорокъ святихъ ідять. Волочать волами и бороною (боронять), раломъ ралать овси и жита. Живуть всю весну и святкують на полі, поки одсіютьця, до самої Тройці. Тамъ и хати є, и бані. И по селамъ є бані, зімою у дворі, а літомъ на березі бані. Жнуть помочами: просять помочі и горілку пьють, наче весілля усе літо, хочъ не просипайся...

П. Ефименко.

Красноуфимскъ, Пермской губ.

Іюнь 1861.

ОБЪЯСНЕНИЕ КЪ РИСУНКАМЪ «ЖИВОПИСНОЙ УКРАИНЫ».

№№ XIV и XV изображаютъ нѣсколько портретовъ, снятыхъ съ натуры И. И. Соколовымъ, въ Полтавской губерніи. На рисункѣ № XV, одинъ портретъ представляетъ чумака съ *чуприною* и въ шапкѣ, — снятый въ Золотоношскомъ уѣздѣ, въ мѣстечкѣ Вереміевкѣ.

Рисунокъ № XVI изображаетъ *старцівъ* (нищихъ) и снятъ мною съ натуры, на ярмаркѣ, въ селѣ Срібномъ, въ Полтавской губерніи, Прилуцкаго уѣзда.

Л. Ж.

ОДЪ РЕДАКЦІИ.

Просимъ гг. авторовъ извинить насъ за непомѣшеніе въ этой книжкѣ статей, которыя были для нея предназначены, но, по обстоятельствамъ, откладываются до слѣдующей.

Въ нѣсколькихъ письмахъ насъ просятъ высказать наше мнѣніе по поводу статьи, помѣщенной въ одной изъ послѣднихъ книжекъ *Современника*, подъ названіемъ: «Національная безтактность.»

Не имѣвъ, до настоящей минуты, подъ-рукою русинской литературно-политической газеты — *Слово*, по затруднительности полученія

славянских изданій изъ Австрійской имперіи,—мы не могли удовлетворительно отвѣчать на сдѣланные намъ запросы; теперь же, получивъ, наконецъ, при помощи с.-петербургской газетной экспедиціи, послѣдніе номера *Слова*, мы надѣемся, въ X-ой книжкѣ *Основы*, сообщить нашимъ читателямъ данныя, убѣдительныя для всякого, что вина враждебныхъ отношеній между Русинами и Поляками вовсе не со-стороны Русинновъ и, въ-особенности, не со-стороны униатскаго духовенства, которое, въ Галичинѣ, лучше, чѣмъ гдѣ-либо, поняло свое призваніе посреди пренебреженнаго народа, открыто и прямодушно становится на сторону угнетаемыхъ и смѣло борется за его права, не смотря на свою бѣдность, на оскорбленія и поруганія, которыми щедро надѣляютъ своихъ противниковъ сильныя интригою, богатствомъ и политическимъ преобладаніемъ іезуиты—въ ксендзовской и не-ксендзовской одеждѣ, (какъ говоритъ авторъ польской же брошюры: *Receze sie pojednamy*) въ религіозной и не-религіозной сферѣ.

При этой книжкѣ, равно и при другихъ журналахъ и газетахъ, прилагается подробное объявленіе объ изданіи *Основы и Живописной Украины* въ будущемъ году. Просимъ поспѣшить подпискою, дабы дать возможность редакціи распорядиться своевременнымъ напечатаніемъ и доставленіемъ на почту надлежащаго числа экземпляровъ. Редакція принимаетъ всѣ зависящія отъ нея мѣры для устраненія медленности въ выходѣ и пересылкѣ нашего вѣстника въ отдаленныя мѣста.

Остающіеся экземпляры *Основы* за текущій годъ могутъ быть уступлены: выписывающимъ не менѣе пяти экземпляровъ—по 9 рублей за экземпляръ съ пересылкою, и по 8 р.—безъ пересылки; выписывающимъ не менѣе десяти экземпляровъ—по 8 р. съ пересылкою, и по 7 р. — безъ пересылки.

ОБЪЯСНЕНИЕ

НЕУДОБОПОНЯТНЫХЪ ЮЖНОРУССКИХЪ СЛОВЪ, СОДЕРЖАЩИХСЯ ВЪ 9-й КНИЖКѢ «ОСНОВЫ».

Бавитись — мѣшкать.

Ввередитись — надорваться.

Верствá — верста.

Вкинутись — приключиться.

Вигблѣваний — гладко выстроганный.

Вирачковáтый — съ большими вытаращенными глазами.

Вишаровáний — вымытый, вычищенный (поль).

Гидко — гадко.

Глива — родъ грушъ.

Голубити — лелѣть.

Гудзикъ — пуговица.

Дмухнути — сильно дунуть; быстро побѣжать, ускакать.

Дуженний — очень сильный.

Жердка — жердь, вѣшалка.

Закалягись — запачкаться; замазаться.

Заспізь — за-одно.

Збагнути — понять, уразумѣть.

Збігáтись — сбѣгаться.

Здобичъ — добыча.

Злінути — улетѣть; взлетѣть.

Кануперь, канупірь — душистое растеніе.

Квасоля — турецкіе бобы; фасоля.

Кіхоть — коготь.

Кожнісінський — всякій безъ исключенія.

Колистрáторъ — жол. регистраторъ.

Коритись — покоряться; повиноваться.

Мáло-що — чуть-чуть, немного.

Мáри — родъ посилокъ для покойниковъ.

Межé (и) — межъ; между.

Міттю — скоро, орометтю; со всѣхъ ногъ.

Млиновій — мельничный.

Мрець — мертвецъ.

Недáвнечко — (умен.) не такъ давно.

Німкѣня — Нѣмка.

Нúда — скука.

Обіняти — обнять.

Обночувáти — переночевать.

Оврашокъ — хорець.

Око́лія — околodoкъ.

Ону́прій — Онуфрій.

Опéнтати — опутать, попутать, отуманить кого.

Опріскливий — сердитый; огрызающийся.

Орчикóвий — пристыжной.

Пáдькатись — припадать; ухаживать.

Пáхоші — духи, благовонный запахъ.

Підціюкувати — подрубить.

По-близу — вблизи, возлѣ.

По-дру́зькій — по-дружески.

Поливьяній. —

Посіяти — (въ переносномъ смыслѣ) растерять.

Попáсувати — кормить лошадей въ дорогѣ.

Простóро — просторно; пространно.

Прохолодити — прослудить.

Птішній — птичникъ.

Пúдити — бить, гнать.

Пундикъ — сладкій пирожокъ.

Рáтище — копые.

Розжéврілий — разгорѣвшійся, пышавшій.

Росплóджений—разведенный, взро-
щенный.

Садовѣи — сажать; усаживать.
Свѣлокъ — балка, поддерживающая
потолокъ въ хатѣ.
Семий — седьмой.
Сѣвъ — посѣвъ.
Сидѹха — сидѣлка.
Сѣрий — сѣрый.
Скрѣнечка — (уменьш.) сундучокъ.
Снага—способность, удача къ чему
выбуль.
Стерий—стебли соломы, остающіеся
на корню послѣ жнивѣ.
Степóкъ — небольшая стена.
Стѣлецъ — маленькая скамеечка.

Стинатись — схватиться съ кѣмъ.
Суджений — суженый.

У—рѣстичъ — куда попало; во всѣ
стороны,

Филиу́ватись — волноваться.

Хи́жий — хищный, жадный, свое-
корыстный.

Хо́льварокъ — родъ фермы.

Чигати — поджидать кого въ заса-
дѣ.

Чмо́кнуться — поцѣловаться.

Чужая-чужина—чужіе люди.

Яструбъ — ястребъ.

ПОПРАВКИ.

1) Въ статьѣ: *Украинскія незабудки*, стр. 37, строка 30, вмѣсто *закипала*,
слѣдуетъ читать—*закипѣла*.

На стр. 42, стр. 34, вмѣсто *и насъ въ утѣдѣ*, слѣдуетъ читать—*у насъ
въ утѣдѣ*.

На стр. 46, стр. 13, вмѣсто *Трещотки*, слѣдуетъ читать—*Чечотки*.

2) Въ примѣчаніяхъ къ думѣ *Кумейки*, на стран. 53, стр. 18 снизу напе-
чатано: *не чуждается*, должно быть—*не чуждалось*.